

die ons alle twee daghen toeghedeelt behoordē te worden, ende nu wat ghespaert ofte in voorraet hadden, also dat wy ons op dien avond wat verquickten, ende Conincxken speelden, daer toe wy twee pondt meels hadden, die wy tot de cardoezen te pappen meeghenomen hadden; daarvan backten wy pankoecken met olye, ende leyden elck een witbroots beschuyt in, die wy in de wyn sopten, ende lieten ons duncken, dat wy in ons Vaderlandt ende by ons vrienden waren, soo wel waren wy daer mee vermaectt als oft wy t'hnys een heerlycke maelydt ghehadt hadden".

De hoeveelheid der spijzen was, wat bijv. het brood betreft, zeer klein, vooral als men in aanmerking neemt, dat men zijn lichaamswarmte in de groote koude op peil moest houden. In November, bij het begin van den winter, stelde men de rantsoeneering vast: „elck man creegh 4 pont ende 10 loot in de acht dagen" (d. is. 270 gram per dag); alsoo dat wy nu acht daghen over een tonne broodts aten, daer wy voor heen maer 5. of 6. daghen meetoe "quamen". Deze zuinigheid was maar al te noodig: op 13 Juni 1597 toch, toen men zich weer inscheepte, waren nog 13 tonnen brood over, dus volgens de bovengenoemde rantsoeneering slechts geldig voor 13 weken thuisreis. Echter, men was genoodzaakt op dien tocht, door gebrek aan ander voedsel, vrijwel alleen van brood te leven. En toen later de „schuyt" een ongeluk kreeg, waarbij ook 2 ton brood verloren gingen, werd de voedselvoorziening al buitengewoon zorgelijk. Langen tijd at men toen slechts „vier oncen broodt per dagh, ende daer water toe ende anders niet". Men kan zich indenken met hoeveel blijdschap men toen een Russisch sloopje ontving, dat voor een stuk van 8 Realen hen gaf „hondert ende twee visschen, met sommige coecxkens die se van wat meel ghesoden hadden also haer visch coockten". En toen men eenigen tijd later zelfs eieren vond op een eilandje, „waren wy gansch wel vermaectt ende smesten daerof als heeren, also datter alte met Kermis was tussen onsen smert".

Eerst tegen het eind van de thuisvaart zien wij *de* ziekte der zeevaarders uit dien tijd, de scheurbuik, optreden. In het begin was men wellicht daaraan ontkomen door het veelvuldig gebruik van de aan vitamines rijke peulvruchten. Nog juist op tijd vond men hulp ertegen op de kust van Kola, nl. „blauwe bessen ende Braembesien, die wy aten ende ons groot goed deden".

Op die kust brachten DE VEER en HEEMSKERCK een bezoek aan een Russische nederzetting, waar zij zeer vriendschappelijk worden ontvangen. In de hut, waar DE VEER overnachtte, waren „mede 2 Lappen met 3 wijven ende een kind, die wel dapper armelyck leefden vant overschot, dat haer de Russen gaven, soo een stuck visch ende eenige hoofden, die de Russen wech wierpen, dat sy met grooter danckbaarheid op namen; also dat wy van wegen haer armoet ende soberen staet ons heel ontsetteden, hoewel wyt oock sober genoeg hadden".

Zoo werden ook deze bijna doodgehongerde overwinteraars de troost deelachtig, die steeds ons gegeven wordt door het bewustzijn, dat anderen het nog slechter hebben dan wij.

Den Helder, Juli 1919.

B. M. VAN DRIEL.

INGEZONDEN.

REORGANISATIE VAN HET VAN ITERSON-ZIEKENHUIS TE GOUDA.

Het is alweer met hetzelfde groote gebaar, waarmede de heer WORTMAN, zooals blijkt uit zijn repliek in de Goudsche bladen, gewoon is den buitenstaander de juiste waardeering zijner schijnverdediging op te dringen, dat hij in het nummer van 9 Aug. van dit *Tijdschrift*, onder het neerschrijven van allerlei groote woorden, zooals „belachelijk", „mal", „absurd", „den geëxalteerden toestand der Goudsche medici, waarin zij hun motie uitbroedden", bij de lezers den schijn wil wekken, alsof de uitvoering der reorganisatie van het VAN ITERSON-ziekenhuis door de leden der afdeeling met misnoegen tegemoet gezien werd en dat hierbij zoo geheel in tegenstelling met den

idyllischen toestand in het vroeger zoo „rustige” Gouda allerlei „intriges” de gemoe-deren tot kookhitte gebracht hebben, terwijl WORTMAN ten slotte toch de verwachting uitspreekt, dat er met het „terugkeeren van het gezond verstand” der lijdens een mildere stemming jegens den heer CLEYNDEERT en hem de overhand zal krijgen. Geen wonder, dat wij het schuchter wagen een paar kantteekeningen te maken op zijn ingezonden stukje.

Beginnen wij dan met er op te wijzen, dat de heer WORTMAN door het opschrift boven zijn antwoord „de motie der Goudsche geneeskundigen” bij de collega’s den schijn wekt, als zouden alleen de te Gouda wonende leden van den Geneeskundigen Kring door een motie uiting hebben willen geven aan hun grieven over de onwaardige wijze, waarop met de reorganisatie van het VAN ITERSON-ziekenhuis ten opzichte der thans in functie zijnde geneeskundigen gehandeld is. Niets is minder waar dan dat! De motie werd aangenomen in een goed bezochte vergadering der afdeeling, waarin evenveel geneeskundigen uit den omtrek van Gouda als uit de stad zelf aanwezig waren. Is het echter, zoo vragen wij ons af, niet volkomen juist, dat de buitengeneesheeren ook hun stem hebben laten hooren, als men bedenkt, dat van de stichting van het VAN ITERSON-ziekenhuis af de bedoeling heeft voorgezet, de inrichting ook dienstbaar te maken aan de verpleging van lijdens uit de buitengemeenten in den omtrek van Gouda, wat blijken kan uit de contracten op verzoek van het college van regenten afgesloten met gemeenten- en arbesturen uit de omliggende plaatsen voor opneming hunner patiënten? Volgt hier nu uit, hoezeer ook de belangen der buiten Gouda wonende leden van den Kring betrokken zijn bij een benoeming van een bekwaamen geneesheer-directeur, daarmede is o. i. de naieve vraag van den heer WORTMAN, of een vakvereniging (lees de Geneeskundige Kring voor Gouda en Omstreken) voor een doeleinde, als uitgedrukt in de meergenoemde protestmotie, misbruikt mag worden, voldoende beantwoord.

Dat de heer WORTMAN optimist is ten opzichte van de geschiktheid van den benoemden geneesheer-directeur zij hem gaarne gegund, maar in plaats van de verdachtmaking als: „het gaat toch de perken te buiten, dat de Goudsche geneesheeren collectief en openlijk een collega diskwalificeeren zonder eenige bevoegdheid noch gegronde aanleiding daartoe”, zou men hier mogen verwacht hebben en zou het zeker tot geruststelling van artsen en publiek op zijn plaats geweest zijn, eenige bewijzen daarvoor te geven, inplaats van te spreken van „uitstekende aanbevelingsbrieven in portefeuille”, die dan zeker in het Goudsche ziekenhuis op realisatie wachten, of, zooals de heer WORTMAN in het nummer van de *Goudsche Courant* van 29 Juli deed, de verzuchting aan te halen van een plaatselijk te Middelharnis verschijnend blaadje, „dat met den heer CLEYNDEERT alweer een van de „groote” mannen het eiland verlaten heeft.”

Eigenaardig is het zeker en het heeft ons getroffen in het betoog van den heer WORTMAN in de Goudsche bladen, hoe er verschil van inzicht bij genoemden heer omtrent de eischen van bekwaamheid bestond, waaraan een geneesheer-directeur van een inrichting als het VAN ITERSON-ziekenhuis moet voldoen, vóór en na de benoeming van den heer CLEYNDEERT tot die functie. Waren het in de oproeping van sollicitanten naar de betrekking: Ziekenhuiservaring met speciale kennis op het gebied der inwendige en besmettelijke ziekten, grondige kennis van de klinische bacteriologie en Röntgenologie, alsmede van andere klinische onderzoekmethoden, welke de sollicitant voor een benoembaarheid tot die betrekking moest bezitten, in de Goudsche bladen van 29 Juni jl. wordt om de keuze van den heer CLEYNDEERT goed te praten het zwaartepunt voor de geschiktheid om als geneesheer-directeur op te treden verlegd naar de kennis van sociale wetten, talent om te organiseren, het bezit van menschenkennis, enz.. Nu mogen de laatstgenoemde bekwaamheden misschien den doorslag geven bij een benoeming voor een betrekking als die van geneesheer-directeur van de gemeente-ziekenhuizen te ’sGravenhage, welke functie een uitsluitend administratief en beheerend karakter draagt en waar de behandeling der zieken aan een eersten en tweeden geneesheer met een staf van assistenten toevertrouwd is, voor Gouda, waar de directeur de *eenige* geneeskundige is, aan wien de behandeling der inwendige zieken

opgedragen is, moet, wil de inrichting op den naam van *voortreffelijk* aanspraak kunnen maken, zulk een arts de bekwaamheden bezitten, die de heer WORTMAN in de oproeping voor sollicitanten als eisch voor benoembaarheid stelde.

Het verleden van den nieuw benoemden geneesheer-directeur in zijn ruim éénjarig assistentschap bij de *heelkunde* in het Burgerziekenhuis te Amsterdam en diens vierjarige praxis te Middelharnis waarborgen ons geenszins, dat hij de rechte man op de rechte plaats zal zijn. Hoogstens kan dus van een crediet-benoeming sprake zijn. Wij vragen ons af, moet het VAN ITERSON-ziekenhuis, te meer nog onder de hachelijke omstandigheden, waarin dit nu verkeert, daaraan gewaagd worden? Ook ons gaat het ziekenhuisvraagstuk ter harte; wij toonden dit den heer WORTMAN, dunkt ons, in bovenstaande dupliek en in die, welke in de Goudsche bladen zijn verschenen, ruimschoots aan. Wij zouden gaaane gezien hebben, dat, nu bij het plan tot reorganisatie van het VAN ITERSON-ziekenhuis het verbod van vrije artsenkeuze ingevoerd is, aan het hoofd van deze ziekeninrichting een goed onderlegden, ervaren specialist-internist zou geplaatst zijn, aan wien wij gezag konden toekennen bij de behandeling onzer patiënten, die wij ter verpleging naar het VAN ITERSON-ziekenhuis zouden gezonden hebben en overal daar, waar hij door ons als consulent aan een ziekbed geroepen zou zijn.

Dit is helaas niet geschied. Aan onze teleurstelling ten deze gaven wij uiting door een motie van wijde strekking. Het lag in onze bedoeling hierin ook het gemeentebestuur van Gouda te wijzen op een informaliteit begaan bij de benoeming voor geneesheer-directeur en de oproeping voor de betrekking van chirurg. Wij achten de rechtspositie van twee onzer collega's, als ambtenaren in dienst der gemeente, aangerand. Een nieuwe geneesheer-directeur werd benoemd, zonder dat den tegenwoordigen functionaris, dr. DE VOOGT, ontslag verleend was; de chirurg van het ziekenhuis moest tot zijn groote verbazing in het nummer van het *Tijdschrift voor Geneeskunde* van 7 Juli lezen, dat sollicitanten werden opgeroepen voor de betrekking van heilkundige aan die inrichting. Lag het nu in de bedoeling van het dagelijksch bestuur der gemeente, dat hij, MONTAGNE, chirurg aan het VAN ITERSON-ziekenhuis, zou solliciteeren om chirurg te mogen worden (sic!) aan die inrichting, of wenschte het dr. MONTAGNE, die reeds vele jaren tot aller tevredenheid die functie vervuld had, eenvoudig aan den kant te zetten? Wij hopen en vertrouwen, dat dit niet de bedoeling is geweest; maar waartoe dan al dat zonderlinge gedoe? Ons gevoel voor recht en billijkheid is door dit alles geschokt! N'en déplaîse het betoog van den heer WORTMAN, zal onze afdeeling haar protestmotie onverkort en onverzwakt blijven handhaven!

Namens de afdeeling Gouda en Omstreken van de Nederlandsche
Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst,

Gouda,
Augustus 1919.

T. BEEKENKAMP, *vice-voorzitter*.

E. J. HAMBURGER, *secretaris*.

SAMENWERKING TUSSEN HUISARTS EN SPECIALIST OF GENEESKUNDIG AMBTENAAR.

In zijn openingsrede van de 70ste algemeene vergadering heeft prof. H. BURGER nog eens verkondigd, welk een onbetaalbaar raadsman de kundige huisarts voor menig patiënt kan zijn. Maar dan moet hij ook alles weten, wat er bij zijn patiënt en diens familieleden door specialisten wordt gevonden en wat er met of aan zijn patiënten wordt gedaan. Op zijn beurt kan de huisarts den specialist of geneeskundigen ambtenaar dan weer vaak kostbare inlichtingen en waarschuwingen verstrekken.

Hoezeer dit nu ook van zelf sprekend moge zijn, toch doe ik herhaaldelijk teleurstellende ondervindingen op, wanneer het er op aan komt, van de beide laatstgenoemde groepen van geneesheeren iets over mijn patiënten te weten te komen. Gelukkig geldt dit niet van de meeste collegae-specialisten in mijn naaste omgeving — dit wil ik vóór alles vaststellen. Een kleine bloemlezing uit mijn ervaringen zal